Smag på læsningen - oplæsning og smagsprøver

Forfattere: Lisa Hansen
Redaktør: Thomas Brahe
Faglige temaer: Essay
Kompetenceområder: Læsning, Fortolkning

Introduktion:

Denne aktivitet bygger videre på aktivitet 3. For at lave aktiviteten er det en forudsætning, at eleverne har selvskrevne essays om smag eller en smagsoplevelse (se eventuelt aktivitet 3). I denne aktivitet skal eleverne arbejde med læsning af deres essays samtidig med, at de smager på smagsprøver, som de selv har medbragt. Målet med aktiviteten er at skabe en tæt sammenhæng mellem tekstarbejdet (både skrivning og læsning) og smag. Ved at kombinere smagsoplevelsen med læseoplevelsen, søger denne aktivitet at få de to elementer til at interagere med hinanden, og dermed skabe en æstetisk oplevelse med smag og litteratur.

NORDEA FONDEN
Vi støtter gode liv

Aktivitet med dialogoplæg og billeder

1	Start med at dele eleverne ind i grupper med fire elever i hver.
2	Bed alle elever om at finde deres færdige essays frem (enten i udprint eller på computeren).
3	Bed dem derefter om at finde deres smagsprøver frem.
4	Fortæl eleverne, at de nu skal til at læse deres essay op i grupperne. Fortæl dem, at de skal starte med at læse deres essay inde i dem selv, så de er bedre forberedt. Fortæl dem ydermere om oplæsning generelt, inden de går i gang, og forskellen på højtlæsning og oplæsning. Understreg her ting som: hastighed, udtale og tryk. Se eventuelt nedenstående dialogforslag og det uddybende afsnit for mere om højt- og oplæsning. "Om lidt skal I læse jeres essays op i jeres grupper. Inden I går i gang, skal I hver især læse jeres essay inde i jer selv, så I er godt forberedte til oplæsningen. Når man skal læse højt for andre, er der et par vigtige ting at huske, for at det bliver en god oplæsning. Forskellige teksttyper skal ikke læses op på samme måde; en sørgelig tekst skal for eksempel læses anderledes op end en sjov tekst -> Hvordan ville forskellen være? I danskfaget skelnes der mellem højtlæsning og oplæsning è Hvad tror I forskellen er? Forskellen ligger i, at højtlæsning er en direkte gengivelse af ordene i en tekst, hvor man fokuserer på at træne læsefærdighederne. I oplæsning fokuserer man i meget højere grad på at gøre oplæsningen levende, ved at "lede" publikum ind i teksten, så de nærmest kan se, føle og SMAGE, det I beskriver. Det er her, I kan give teksten en "stemme" I jeres oplæsninger kan I fokusere på følgende tre ting: For det første skal I passe på, ikke at læse for hurtigt. Sørg for at holde nogle gode pauser, når der er punktum. Hvis I har skrevet nogle lange sætninger, så brug kommaet som hjælp til en kortere pause. For det andet er det vigtigt, at I taler så tydeligt som muligt. Det kan være svært at koncentrere sig om at lytte til en tekst, hvis man ikke kan høre oplæseren tydeligt. Derudover kan I gøre jeres tekst mere levende ved at bruge en klar og tydelig udtale. For det tredje kan I fokusere på at lægge særligt tryk på nogle ord. Når I gør dette, bliver disse ord mere fremtrædende, og dermed er der større chance for, at læseren husker netop disse ord. Det er også en måde at gøre jeres tekst mere levende på, og hjælpe til at læseren næsten kan "smage" det, I beskriver, blot via jeres ord."
5	Bed herefter eleverne om at skiftes til at læse deres essays op for gruppen. Inden hver elev læser sit essay op, skal eleven dele deres smagsprøve ud til resten af gruppen, sådan at resten af gruppen smager på smagsprøven, imens essayet læses op. Imens eleverne læser og smager, bevæger du (læreren) dig rundt mellem grupperne og observerer, lytter og bidrager med kommentarer hvis nødvendigt.

6	Når alle elever har læst deres essay op i grupperne, bedes grupperne diskutere effekten af at smage på noget samtidig med, at en beskrivelse af netop den smag læses op. Se forslag til dialogspørgsmål: a. Forslag til dialogspørgsmål som eleverne kan diskutere. Skrives på tavlen: b. Var det godt/skidt? -> c. Hvorfor/hvorfor ikke -> d. Kan gruppen genkende nogle af de beskrivelser, der læses op? Bliver smagsoplevelsen ændret, ved at nogen læser noget op om denne smag?
7	Efter diskussionen bedes grupperne om sammen at vælge det essay, de synes bedst beskriver en smag/smagsoplevelse. De skal tilknytte 1-2 begrundelser til dette valg. Der er ingen krav til disse begrundelser, da valget skal bero på elevernes subjektive oplevelser.
8	Drøft afslutningsvis i plenum dialogspørgsmålene, samt hvilke essays grupperne har valgt som dem, der bedst beskriver smag/smagsoplevelser.

Forberedelser

Inden aktiviteten skal eleverne instrueres i, at de skal medbringe 4 små smagsprøver. Disse smagsprøver tager udgangspunkt i elevernes selvskrevne essays om smag (aktivitet 3). Hvis eleverne fx har skrevet om chokolade, skal de tage en smagsprøve med på chokolade. Hvis eleverne har skrevet om en livret, kan det være et element fra denne livret. Hvis det fx er burger, kan eleven tage det bedste element med fra burgeren.

Læringsmål

Læsning

- Eleven kan styre og regulere sin læseproces og diskutere teksters betydning i deres kontekst

  - Færdighedsmål – afkodning Eleven kan variere læsehastighed bevidst efter læseformål og ordkendskab i teksten
  - Vidensmål – sammenhæng: Eleven har viden om sammenhæng mellem ordgenkendelse og læsehastighed

Fortolkning

- Eleven kan forholde sig til kultur, identitet og sprog gennem systematisk undersøgelse og diskussion af litteratur og andre æstetiske tekster

- Færdighedsmål – oplevelse og indlevelse: Eleven kan formulere egne oplevelser og sansninger i æstetisk sprog
- Vidensmål – oplevelse og indlevelse: Eleven har viden om æstetisk sprogbrug

Uddybende

I vejledningen for faget dansk fremhæves oplæsning som en af tre læseaktiviteter, der anses som grundlæggende for læseudviklingen. Oplæsning tilknyttes traditionelt til lærerens oplæsning, hvor eleverne får mulighed for at beskæftige sig med vanskeligere tekster og derigennem udvide deres viden om fortælleteknikker, strukturer, genre, semantik, sprogmelodi (intonation), rytme, betoning, stød og tryk. Derudover skrives der:

„Eleverne bør også optræne deres læsefærdigheder gennem egen oplæsning, som kan have en fortolkende indgang til læsning af digte, ældre tekster m.m. Øvelser i udtale, tonefald, rytme, betoning og frasering er skridt på vejen til god oplæsning og til at opnå en nuanceret forståelse af samspillet mellem teksten, oplæseren og tilhørerne" (Borck Larsen, 2014).

I denne aktivitet skal eleverne selv læse op, hvilket er valgt på baggrund af ovenstående og desuden fordi, det er elevernes egne tekster. Via oplæsning af egne tekster, skærpes elevernes opmærksomhed på deres eget skriftsprog og stil. Ved at eleverne skal læse op i grupper, skabes der gode muligheder for både læsere og publikum, hvor de i samspil oplever teksten gennem oplæsningen og smagen. Smagen skal bidrage til, udover en behagelig oplevelse, publikummets tekstforståelse og fortolkning, og dermed fungerer smagselementet som et kvalificerende redskab i elevernes tekstarbejde.

Referencer

Borck Larsen, H. (30. 11 2014). *EMU Danmarks Læringsportal Vejledning for faget dansk*. (H. Borck Larsen, Redaktør) Hentet September. 29 2017 fra www.emu.dk: http://www.emu.dk/modul/vejledning-faget-dansk

NORDEA FONDEN
Vi støtter gode liv